

Oslavy SNP na Podbanskom organizovala Východná

Organizácia regionálnych osláv výročia SNP na Podbanskom sa každoročne uskutočňuje pod záštitou inej obce alebo mesta, ktoré sa zmluvne zaviazali k uvedenej spolupráci. Rok 2020 a 76. ročník osláv SNP na Podbanskom patrili obci Východná a konal sa 30. augusta.

Počas osláv každoročne vyjadrujeme úctu a zdieľame spomienky, aby sme nezabudli na tých, ktorí v SNP a v boji proti fašistom položili svoje životy za našu slobodu.

Okrem zástupcov organizujúcej obce sa na pietnom akte položenia venca k Pamätníku padlých zúčastnili aj zástupcovia našej a ďalších podtatranských obcí (Vysoké Tatry, Liptovský Hrádok, Hybe, Kráľova Lehota, Liptovská Kokava, Liptovská Porúbka, Pribylina, Štrba, Vavrišovo), zástupcovia ŠL TANAP, zástupcovia Veľvyslanectva Ruskej federácie na Slovensku, Slovenského Zväzu protifašistických bojovníkov z Liptovského Mikuláša a Popradu, Klub vojenských výsadkárov SR, Občianske združenie

rodákov a priateľov Ruska – Beriozka. Zaznela hymna Slovenskej republiky v podaní mužskej zložky FSK Kriváň z Východnej a verše z poézie priameho účastníka SNP Františka Bábela. Nechýbali príhovory, odovzdanie

vyznamenaní, či zapálenie partizánskej vaty.

Delegácia našich zástupcov nezabudla položiť vence v komornejšej atmosfére aj pri pamätníku v obci a pri Chate kpt. Rašu. (red), foto: Vlado Škuta

V jaskyni pribudlo Slovákov

Cestovný ruch je momentálne na celom svete považovaný za jedno z najviac „koronakrízou“ zasiahnutých odvetví. V mnohých krajinách však posilnil práve domáci cestovný, teda ľudia zostali dovolenkovať vo svojej krajine a vo väčšej miere aj využívať služby cestovného ruchu doma. Prišli sme však o časť zahraničných návštevníkov, ktorí vo veľkej miere navštevovali našu krajinu. Zisťovali sme, aký dopad mala korona na návštevnosť turisticky najnavštevovanejšieho objektu v našej obci – Važeckej jaskyne.

Z dôvodu vyhlásených protipandemických opatrení bola jaskyňa od 13. marca do 15. júna zatvorená. Svoje brány opäť otvorila turistom 16. júna. Spočiatku platili prísnejšie pravidlá na počet návštevníkov. Jeden sprievodca mohol do jaskyne zobrať len skupinku osôb do 10 ľudí. Neskôr tieto opatrenia uvoľnili a počet turistov v skupine sa zvýšil na 20 na jedného sprievodcu. Návštevníci smú podzemné krásy prírody obdivovať len v rúsku.

Výraznou zmenou oproti bežným predchádzajúcim sezónam bolo, že tohto roku prakticky úplne absentovali školské výlety. „Bežne v júni mávame denne aj niekoľko autobusov so školskými výletmi, tohto roku neboli žiadne,“ porovnal správca Važeckej jaskyne Milan Orfánus.

Celková návštevnosť v hlavnej sezóne je však porovnateľná s minulými. V termíne od 16. júna do 22. septembra tohto roku evidujú v jaskyni 11 134 návštevníkov. V tom istom termíne v minulom roku navštívilo jaskyňu 11 885 ľudí. „Aj napriek opatreniam môžeme povedať, že návštevnosť je na veľmi podobnej úrovni ako v minulosti. Avšak výrazne sa odlišuje národnostná skladba návštevníkov. Zaznamenali sme veľký pokles turistov z Českej republiky a Poľska, ale na druhej strane omnoho viac Slovákov, ktorí zostali cez leto doma a chodili viac po výletoch,“ dodal Milan Orfánus.

Tohtoročnú štatistiku návštevnosti jaskyni pokazí najmä obdobie núteného zatvorenia v jarných mesiacoch, ktoré v celoročnej štatistike uberie viac ako štyritisíc návštevníkov. Zatiaľ čo minulý rok zaznamenali od 1. februára do 15. júna návštevnosť 4 879 ľudí, tohto roku je to za rovnaké obdobie len 683 ľudí (číslo vykazuje prakticky návštevnosť od 1. februára do 12. marca, potom už bola jaskyňa zatvorená).

Potešiteľné je, že počas celej sezóny nezaznamenali v jaskyni žiadny prípad nákazy novým koronavírusom.

(mm)

Dobrovoľníci obnovili kríž

Na konci júla sa realizoval projekt Združenia kresťanských spoločenstiev mládeže (ZKSM) v spolupráci s Rímskokatolíckou cirkvou, farnosť Važec s názvom Obnova kríža nad Važcom. Cieľom bolo obnoviť kríž nad Važcom smerom na obec Východná.

Kríž je viditeľný z hlavnej cesty I/18 a podľa pamätníkov má viac ako sto rokov. V súčasnosti bol tento železný kríž silno zasiahnutý koróziou, jeho súčasťou je aj 30 cm vysoký výjav z kalvárie. Kríž bol obrastený burinou a dlhodobo neudržiavaný. Obnovou sme chceli prispieť k zachovaniu kultúrneho dedičstva.

Kríž je pripomienkou, aby aj okoloidúci boli ohľaduplní pri cestnej premávke. Zámerom bolo aj formovať návyk u mladých ľudí k ochrane kultúrneho dedičstva na Slovensku a povzbudiť ich k dobrovoľníckej činnosti na lokál-

nej úrovni. Mladí z Važca a dobrovoľníci z Diecézneho centra pod vedením Mgr. Ľuboša Laškotyho v prípravnej fáze nakúpili materiál z dotácie projektu a darov (rukavice, kefy, farba, štetce, kamienky, fólia). V realizačnej fáze odstránili buriny, odkopali zem od plotu aj vnútri ohrady, položili netkanú fóliu a kamienky na zamedzenie rastu buriny, natreli betónový podstavec, obrúsili plot a kríž, natreli ich dvomi nátermi a vyzdobili kríž. Poďakovanie patrí všetkým dobrovoľníkom, vďaka ktorým sa podarilo zveľadiť malý kút važeckého chotára. (EL)

Obec využije zvýhodnenú pôžičku

Na kompenzáciu výpadku daňových príjmov v dôsledku pandémie môže obec využiť bezúročnú pôžičku zo štátnej kasy. Ako spresnila ekonómka obce Kristína Ilavská, obec Važec má podľa prepočtov nárok na pôžičku vo výške 48 145 eur.

Pôžička je bezúročná a prvú splátku by obec začala splácať až v roku 2024 (1 000 eur mesačne). Štátnu pôžičku je možné použiť na výkon samosprávnych funkcií definovaných zákonom o obecnom zriadení. Podľa slov starostu obce by peniaze z pôžičky mohli byť použité napríklad na opravu strechy na obecnej 16-bytovej jednotke, ktorá je v havarijnom stave.

Podanie žiadosti o štátnu pôžičku odobril aj hlavný kontrolór obce Ľudovít Budzák, ktorý po analýze finančnej kondície obce a plánovaných rozpočtov skonštatoval, že všetky podmienky na bezúročnú finančnú výpomoc budú splnené. (red)

Občania požadujú plynofikáciu

Obyvatelia Tatranskej ulice požiadali obec o zriadenie plynofikácie. Starosta v tejto súvislosti požiadala o vyjadrenie spoločnosť SPP – distribúcia, ktorá však v súčasnej dobe už nevykonáva rozširovanie distribučnej siete. „Hustota plynárenskej siete je v súčasnosti v SR už viac než dostatočná, a preto sme začali, vzhľadom na materiállovú štruktúru a vek celej plynárenskej siete, klásť dôraz najmä na preventívne rekonštrukcie a teda momentálne sústreďujeme svoju pozornosť, vrátane finančných zdrojov, prioritne do oblasti zvyšovania spoľahlivosti a bezpečnosti súčasnej siete,“ uviedla spoločnosť SPP – distribúcia vo svojom vyhlásení.

Zároveň uviedli, že plynárenská spoločnosť by uvítala, ak by k plynofikácii tejto časti obce došlo. Obec môže požiadať o vydanie technických podmienok pre rozšírenie distribučnej siete, avšak stavebníkom by museli byť samotní obyvatelia alebo obec. Plynárenská spoločnosť by v takom prípade deklarovala pomoc pri celom procese rozširovania plynofikácie - od podania žiadosti cez odovzdanie dokumentácie od diela, pri uzatvorení zmluvy o nájme na vybudované plynárenské zariadenie až po pripojenie konkrétnych odberateľov.

Definitívne rozhodnutie príjmu poslanci obecného zastupiteľstva pri tvorbe budúročného rozpočtu obce.

VÝZVA

Vážení spoluobčania,

dovoľujeme si vás požiadať o spoluprácu pri tvorbe publikácie venovanej storočnici futbalu v našej obci. Ak máte doma fotografie, informácie, novinové články, tabuľky alebo iné materiály dokumentujúce futbalový život v našej obci (zápasy, hráčov, tréningy, klub...), doneste (doručte) ich na obecný úrad (p. Adriane Ilavskej) a prispejte tak k čo najvernejšiemu zachyteniu histórie futbalu vo Važci. Termín **do 16. novembra 2020.**

ĎAKUJEME

Obec investuje do väčších i menších projektov

V letných a jesenných mesiacoch postupne pribúdali v obci rôzne zrekonštruované objekty. Niektoré projekty sú už hotové a na niektorých sa stále pracuje.

Jednou z najväčších investícií za posledné mesiace bolo vyasfaltovanie cesty na Vyšnom konci (spojnica ulice Dr. Lučanského a SNP). Zákazku vykonávala firma Cestné stavby Liptovský Mikuláš a jej celková hodnota bola niečo vyše 39-tisíc eur.

Necelých 43-tisíc eur bolo potrebných na riešenie havarijného stavu oporných múrov na brehoch Važeckého potoka v miestach za lekárňou.

Nový šat dostáva aj okolie obecného úradu. Asfaltoval sa dvor od ulice Na Harte po veľkú zasadaciu miestnosť (kino-sálu), čo obec stálo takmer 7 500 eur. Zhotoviteľom boli tiež Cestné stavby L. Mikuláš. V úprave okolia obecného úradu by sa malo pokračovať, ráta sa s oplotením zadnej časti dvora, či osadením rampy.

Pred obecným úradom boli osadené nové stožiare s vlajkami, ktoré boli zakúpené koncom júna a stáli 1800 eur. Pribudlo aj nové oplotenie, ktoré vyrobil Ľubomír Šeďo a investícia bola 1 300 eur.

Dlhodobejším projektom je rekonštrukcia Miestneho kultúrneho strediska, ktoré obec rekonštruje v rámci projektu na zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov. Celková výška oprávnených nákladov je takmer 123-tisíc eur, z toho necelých 117-tisíc eur obec získa z projektu ako nenávratný finančný príspevok a výška spolufinancovania z vlastných zdrojov obce je niečo vyše 6-tisíc eur. Plánovaná je výmena okien, dverí, zateplenie, odizolovanie odvodových múrov, rekonštrukcia vykurovania a elektroinštalácií a strechy.

• Rekonštrukcia Miestneho kultúrneho strediska.

• Okolie obecného úradu sa postupne obnovuje.

Popri základnej rekonštrukcii obec plánuje podľa dostupnosti vlastných finančných zdrojov pridať aj iné práce v interiéri, napríklad rekonštrukcia omietok, podláh a podobne. Doteraz sa financovali stavebné práce v hodnote 42-tisíc eur a služby v hodnote 1 320 eur (stavebný dozor, projektant). Výdavky mimo projekt financované z vlastných obecných zdrojov sú zatiaľ niečo vyše 17-tisíc eur.

Na základe podnetu od obyvateľov ulice L. Štúra a ulice Vernárskej sa obecné zastupiteľstvo zaoberalo aj možnosťou opravy spojnice medzi spomínanými ulicami, ktorá je v dezolátnom stave. V budúcnosti by sa úsek mal zrekonštruovať ako chodník pre peších, prípadne cyklistov a na projektovú dokumentáciu sa zatiaľ vyčlenilo 5-tisíc eur.

Ďalších 6-tisíc eur už obec investovala do opravy komínov na sociálnom dome č. 538 na Vyšnom konci, ktoré boli vo veľmi zlom technickom stave a hrozilo nebezpečenstvo vzniku požiaru. Tisícku obec dala na doplnenie dopravného značenia na označenie všetkých vstupov a výstupov do a z obce.

(red)

Foto: mm

Amfiteáter zostane na námestí

Do pôvodného zámeru odstrániť amfiteáter z námestia, ktorý odsúhlasili poslanci obecného zastupiteľstva, zasiahol starosta obce a nepodpísal uznesenie, ktoré tak stratilo platnosť. Pri rozhodovaní o odstránení amfiteátra zavážila skutočnosť, že sa v jeho okolí zdržiavali niektorí občania a konzumovali tam alkohol. Ozvali sa však aj občania, ktorí zdôraznili, že nie je správne likvidovať obecný majetok kvôli pár neprispôsobivým občanom. Starosta obce na júlovom zastupiteľstve informoval poslancov o svojom rozhodnutí, ktoré vyplynulo z aktuálne zlepšenej situácie na námestí po zriadení poriadkových hliadok v obci. Starosta ďalej dodal, že v spolupráci so školou chcú nájsť možnosti na vybudovanie vhodných priestorov na stretávanie sa detí (napr. ihrisko).

(red)

Píšte, čítajte, mailujte...

Rozruch v kultúre: Dom Jana Hálu bránia občania

Mnohých obyvateľov a rodákov z Važca, ktorým nie je ľahostajné dianie v kultúre, pobúrili udalosti, ktoré sa stali v letných mesiacoch a týkajú sa objektov Domu J. Hálu a maliarovej drevenice. Prvým podnetom bolo premiestnenie časti exponátov z drevenice Jana Hálu do depozitárov Liptovského múzea. Liptovské múzeum tak učinilo z vlastnej iniciatívy s úmyslom ochrany historických predmetov, aj vzhľadom na fakt, že drevenica v poslednom období prakticky ako múzeum nefungovala. Múzeum z Važca premiestnilo len tie predmety z drevenice J. Hálu, ktoré sú vo vlastníctve múzea (konkrétne 9 kusov nábytkových predmetov). Ďalšie predmety zo zbierok od občanov, resp. zbierok Miestneho odboru Matice slovenskej v drevenici zostali.

Marta Rusnáková, PR manažérka Liptovského múzea v Ružomberku pre naše noviny uviedla: „Zbierkové predmety – nábytok z Važca zakúpilo popri iných predmetoch Národopisné múzeum v Liptovskom Hrádku od pána Štefana Rysuľa v novembri roku 1966 za 1184 Kčs a od pani Anny Ilavskej za sumu 980 Kčs. V roku 1979 tieto predmety zapožičalo obci Važec na základe výpožičného reverzu. Odvtedy ročnými zmluvami bola zápožička pravidelne predĺžovaná. Obec mala zároveň uzatvorený zmluvný vzťah s Galériou P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, ktorá je správcou Domu Jana Hálu. Po zistení, že obec a galéria nenapĺňajú predmet zmluvy, že do zmluvného vzťahu vstupujú ďalšie osoby (napr. občianske združenie organizujúce sympóziu v lete 2020, pozn. red.) a tiež kvôli nevhodnému stavu umiestnenia zbierok (najmä chýbajúce protipožiarne zabezpečenie a zabezpečenie proti krádeži, zanedbaná starostlivosť, poriadok a údržba, pozn. red.) sa rozhodlo Liptovské múzeum zmluvu s obcou ako neopodstatnenú zrušiť a nábytok dočasne siahnuť do depozitárov LMR. Po vyriešení základných zmluvných vzťahov a povinností je pripravené Liptovské múzeum nábytok opäť zapožičať, avšak na základe opodstatnenej a náležitej zmluvy, opätovne pre potreby Domu Jana Hálu vo Važci.“

Starosta obce Milan Lištiak podľa jeho slov o zámeroch Liptovského múzea nebol informovaný vopred:

„Dozvedel som sa to až v tej chvíli, keď sa pracovníci múzea dostavili na prevzatie zapožičaných predmetov. O vzniknutej situácii, ani o dôvodoch pre skončenie zmluvného vzťahu ma riaditeľ Liptovského múzea neinformoval. V prípade, že by sme boli informovaní o požiadavkách múzea na protipožiarne zabezpečenie a zabezpečenie proti krádeži, naša obec by túto požiadavku určite splnila. Samozrejme, že sme pripravení v čo najkratšom čase zabezpečiť náležitú ochranu objektu tak, aby mohli byť exponáty opäť zapožičané našej obci.“

Táto udalosť sa stala akousi rozbuškou a v kontexte ďalších udalostí vyvolala rozhorčenie občanov, ktorí spísali

a na obecné zastupiteľstvo podali žiadosť o vysvetlenie, či nápravu v zmysle prislúchajúcich kompetencií.

Žiadosť podpisom podporilo vyše 130 ľudí (občanov, rodákov). V žiadosti občania zdôraznili najmä dôležitosť dôstojne uchovať pamiatku na maliara Jana Hálu a nedopustiť konanie prinášajúce práve opačný efekt. Zaujímali sa o majetkovo-právne usporiadanie objektov, či výsledky vyšetrovania krádeže obrazov z minulosti. „Nie sú nám tieto veci ľahostajné. ...Galéria sa nachádza vo Važci a bytostne sa nás to dotýka. Boli sme hrdí na to, že sme si uchovali pamiatku J. Hálu.. a nakoniec sme sa dožili takej situácie, že už

Národopisné múzeum L i p t o v a v Liptovskom Hrádku.

N á k u p n ý l i s t
980.- deväťstoosmdesiat

na Kčs slovom
korún čsl..... halierov, ktorú sumu som dnes prijal/a/
od riaditeľstva Národopisného múzea Liptova v Liptovskom Hrádku

za nasledovné predmety:

2 kusy periny plus 6 kusov hlavníc z modrotlačie slniečko	700.- Kčs
1 kus rám na stenu barevný na keramiku	120.- " ;
1 kus stôl drevený s krížom	100.- "
1 kus koľíska drevená	60.- "
	--- - - "
S p o l u	980.- Kčs

Uvedené predmety sú pre zriadenie pamätnej izby majstra Jána Hálu vo Važci.
Uvedené predmety prevzal p. Štefan Rysuľ učiteľ v.v. V a ž e c

Štefan Rysuľ

Súčasne prehlasujem:

1. Uvedené predmety, ktoré odpredávam, sú mojím vlastníctvom.
2. Nedlžujem nič na daniach a iných verejných dávkach.
3. Nemám ani iných záväzkov voči socialistickému sektoru.
4. Ide o môj prvý predaj socialistickému sektoru.
5. Nemám v žiadnej štátnej sporiteľni bezúročný, prípadne obdobný účet.

V o Važci dňa 27. novembra 1966

Meno a adresa: Anna Ilavská Važec č.d. 537

Občiansky preukaz, číslo: 348 200 LA-51

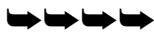
Potrebnosť uvedenej kúpy a primeranosť cien potvrdzujeme

Členovia nákupnej komisie:
Stromčák

Riaditeľ: LIPTOVSKÝ HRÁDK

Všetky uvedené predmety sú zapísané v inventárnej knihe pod číslom: 153 a/

156

(návštevníkom) niet pomaly čo ponúknuť. Sme smutní, roztrpčení, sklamaní a nespokojní, a preto žiadame o prešetrenie a zaujatie stanoviska k tejto veci, prípadne usporiadanie tejto nemilej záležitosti, o ktorej majú právo vedieť všetci občania,“ uvádza sa okrem iného v liste.

Správcom objektov (galérie i drevenice) je Liptovská galéria P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Riaditeľ Richard Gregor chápe rozhorčenosť občanov, ale zastáva skôr vecný prístup: „Liptovské múzeum malo predmety v našom objekte, ale je pravda, že tam nebolo adekvátne zabezpečenie. Galéria takéto zabezpečenie má, drevenica nie. A ak zistíte, že to nie je úplne v poriadku, treba tie veci ochrániť. S obcou máme zmluvu o spolupráci, ktorú každoročne obnovujeme, ale nehovo-

řila o tom, že sú tam zbierkové predmety Liptovského múzea. Preto do novej zmluvy zapracujeme súpis predmetov a ďalšie potrebné ustanovenia, aby bola jasná a prehľadná.“

Ďalšie detaily, podrobnosti a zámeřy sme zisťovali z dostupných zdrojov a o stanovisko sme požiadali aj majiteľa objektov – Žilinský samosprávny kraj (ŽSK), ktorý získal objekty do správy delimitačným konaním (prevod „štátneho“ majetku, pozn. red.) v roku 2002 od vtedajšieho Krajského úradu (KÚ vlastnil objekty od roku 1984). (išlo v podstate o administratívne úkony, keď sa „rušili“ Krajské úřady a vznikali samosprávne kraje, pozn. red.)

Medzitým sme sa z našich zdrojov dozvedeli informáciu, že ŽSK dal na objekty vypracovať znalecký posudok, preto sme sa kompetentných priamo opýtali, či má ŽSK v úmysle majetok

odpredať, z akých dôvodov a požiadali sme aj o predloženie dokumentu (znalecký posudok). Odpovedal riaditeľ odboru kultúry ŽSK Martin Hromada: „Žilinský samosprávny kraj sa musí správať hospodárne, vo svojom vlastníctve má veľké množstvo objektov. Preto, ak objekty nie sú využívané a hrozí ich chátranie, zvažuje aj možnosť ich odpredaja.“ Napriek snahe o konkrétnejšiu odpoveď a opätovným otázkam sme sa zatiaľ jednoznačne nedozvedeli, či ŽSK zvažuje odpredaj reálne a súrne, alebo išlo len o preventívnu prípravu podkladov.

Na otázku, aký úmysel má s budovami ŽSK sme dostali odpoveď od hovorkyne Martiny Remencovej: „Dom J. Hálu je v správe Liptovskej galérie, ktorá pripravuje projekty pre rozvoj týchto objektov. V prípade udržateľnosti a zmysluplnosti projektov je Žilinský samosprávny kraj pripravený podporiť tieto aktivity. V prípade nevyužívania týchto budov sme pripravení hľadať aj iné riešenia, aby objekty neschátrali. V tomto prípade by sme rokovali o možnostiach využitia týchto objektov aj s obcou.“

Obec v súvislosti s predmetnými objektmi neevduje žiadnu komunikáciu so ŽSK, či podnet na rokovanie. Avšak obci bola ešte v auguste doručená žiadosť z Krajského pamiatkového úradu vo veci vydania rozhodnutia o zámeře trvalého premiestnenia drevenice J. Hálu do skanzenu v Pribyline (podnet zo ŽSK). Obec, Liptovská galéria P. M. Bohúňa (ako správca), či Liptovské múzeum (správca skanzenu) neboli podľa slov ich zástupcov o tejto myšlienke informovaní. „Žilinský samosprávny kraj sa zaujímal o stanovisko Krajského pamiatkového úradu k zámeřu premiestniť drevenicu do Pribyliny. Chceli sme mať k dispozícii stanovisko, že v prípade, že by sme objekt nevedeli využívať, nedohodli by sme sa napr. s obcou a dom J. Hálu by sa predal, tak aby sme mali aj takéto núdzové riešenie. Cieľom je najprv zachovanie pamiatky in situ (na pôvodnom mieste, pozn. red.). Premiestnenie je krajné riešenie, ktorého cieľom by bolo pamiatku zachrániť. Pamiatkový úřad sme oslovovali len v zmysle hľadania možnosti a získavania informácií, malo to len informatívny charakter. Rozhodnutie od KPÚ nepožadujeme. Sme na druhej strane radi, že sa obec o tieto nehnuteľnosti začala viac zaujímať,“ uviedol M. Hromada.

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

28. 8. 2020 mail120.websupport.sk (3060*4211)

Národopisné múzeum L i p t o v a v L i p t o v s k o m H r á d k u.

N á k u p n ý l i s t

na Kčs 1.148.- Tisícstoštyridsaťosm

korún šesť...halierov, ktorú sumu som dnes prijal/a/ od riaditeľstva Národopisného múzea Liptova v Liptovskom Hrádku

2 kusy lavice prístenné	á 100.-	200.-	Kčs
1 kus polica do izby nástenná		25.-	"
1 kus lavica urezaná		30.-	"
1 kus tlačiar na zemisky		20.-	"
1 kus šechtár drevaný		50.-	"
1 kus dbanka - mútovnica kompletná		144.-	"
24 kusov tanierov veľké dekorované	á 6.-	100.-	"
20 kusov tanierikov malých dekorovaných	á 5.-	50.-	"
10 kusov krčľažky s rajnice jednofarebné	á 5.-	50.-	"
10 kusov krčľažky kvetované	á 10.-	100.-	"
10 kusov hrnčeky kvetované	á 4.-	40.-	"
1 kus zrkadlo s koronou		40.-	"
1 kus truhla na šaty malovaná		140.-	"
1 kus kolovrátok - kúdieľka		50.-	"
1 kus panva medená na ohnisko		40.-	"
1 kus varecha cedľačka		10.-	"
S p o l u		1.148.-	Kčs

Uvedené predmety sú pre zriadenie pamätnej izby majstra Jána Hálu vo Važci.
Uvedené predmety prevzal p. Štefan Rysuľa učiteľ v.v. Važec

Poznámka: Suma za uvedené zbierky má byť správne Kčs 1.148.-, chyba sa stala pri spočítaní, teda rozděl Kčs 30.- toľ menovanému dodatočne poukázaný.

M. Boros riaditeľ

Súčasne prehlasujem:

1. Uvedené predmety, ktoré odpredávam sú májím vlastníctvom.
2. Nedlhujem nič na daniach a iných verejných poplatkoch.
3. Nemám ani iných záväzkov voči socialistickému sektoru.
4. Ide o môj prvý predaj socialistickému sektoru.
5. Nemám v žiadnej štátnej sporiteľni bezručný, prípadne obdobný účet, o Važci

Vdna 27. novembra 1966

Štefan Rysuľa Važec č.d. 110

Meno a adresa: vlastnoručný podpis: Štefan Rysuľa

Občiansky preukaz, číslo: 349 543 L-51

Potrebnosť uvedenej kúpy a primeranosť cien potvrdzujeme:

Členovia nákupnej komisie: Riaditeľ: Boros

Všetky uvedené predmety sú zapísané v inventárnej knihe pod číslom: 157 až 175.

Rozruch v kultúre: Dom Jana Hálu bránia občania

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)

Krajský pamiatkový úrad však začal konanie a v zmysle zákona požiadal o stanovisko obec. „O plánoch Žilinského samosprávneho kraja naša obec do dnešného dňa nebola nijak informovaná (uzávierka 12. 10., pozn. red.). Na obecnom zastupiteľstve sme prijali dve uznesenia, v tom prvom sme jednotnomyseľne vyjadrili nesúhlas s premiestnením drevenice J. Hálu do skanzenu v Pribyline, v tom druhom sme požiadali ŽSK, aby sa vyjadril k postupu ohľadom premiestnenia drevenice a zároveň sme ho vyzvali, aby sa vyjadril, čo plánuje s Domom Jana Hálu v budúcnosti. Tiež naša obec požiadala o prevod obidvoch objektov do majetku obce. Nesúhlasím s tvrdením zástupcu ŽSK, že sa zaujímali len o stanovisko Krajského pamiatkového úradu k zámeru premiestniť drevenicu do Pribyliny. ŽSK podal na Krajský pamiatkový úrad žiadosť o vydanie rozhodnutia o trvalé premiestnenie drevenice. Bohužiaľ, kvôli PN predsedníčky ŽSK sa mi s ňou nepodarilo osobne stretnúť,“ zhrnul starosta.

Nesúhlasné stanovisko s premiestnením vydalo aj Liptovské múzeum. ŽSK nakoniec doručil Krajskému pamiatkovému úradu späťvzatie žiadosti podanej vo veci trvalého premiestnenia drevenice.

Život v Galérii Jana Hálu vo Važci (dnes Dom Jana Hálu) v podstate vyhasol po krádeži v máji roku 2005, kedy boli z galérie odcudzené takmer všetky originály vystavených obrazov v hodnote vtedy vyčíslenej na zhruba 150-tisíc eur (ukradnutých bolo 26 obrazov, 2 litografie a 2 akvarely).

Podľa vyjadrenia policajnej hovorkyne Jany Balogovej, trestné stíhanie pre trestný čin krádeže obrazov z Galérie Jana Hálu vo Važci bolo uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva PZ v Žiline prerušené, pretože sa nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Z rovnakého dôvodu bolo vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ v Liptovskom Mikuláši prerušené aj vyšetrovanie odcudzenia obrazov Jana Hálu z priestorov obecného úradu vo Važci.

Od krádeže sa v galérii sezónne konali rôzne výstavy, ktoré organizovala správcovská Liptovská galéria P. M.

• V súčasnosti v drevenici J. Hálu chýba nábytok.

Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Dlhé roky sprievodkyňu v objektoch robila predsedníčka Miestneho odboru Matice slovenskej Margita Hybenová, ktorá hosťom zároveň ukazovala aj Obecné literárne múzeum zriadené v suteréne galérie a tiež drevenicu Jana Hálu.

Nádej na oživenie prišla v tomto roku, aj keď kvôli koronakríze pre kultúru veľmi nepriaznivom. V Dome Jana Hálu sa konalo umelecké sympóziium, ktorého autori by podľa predbežnej dohody mohli spolupracovať aj na ďalších projektoch vedúcich k efektívnejšiemu využívaniu priestorov Domu Jana Hálu.

„Rokovali sme s riaditeľom Liptovskej galérie P. M. Bohúňou (správca objektov), ktorý deklaroval úmysel v spolupráci s obcou podporiť aktivity kultúrneho charakteru v objektoch - konkrétne plány sú nastavené od júna budúceho roku, vzhľadom na zložitú situáciu tejto sezóny ovplyvnenej koronakrizou. Preto nás postup ŽSK nepríjemne prekvapil, ale vedenie obce určite podnikne všetky kroky na zachovanie tejto formy kultúry v našej obci, ktorá je jedným z našich hlavných pilierov. Verím, že nájdeme cestu, ako byť nielen hrdí na naše tradície a dedičstvo našich predkov, ale zároveň to aj dôstojne pre-

Evanjelici majú novú farárku

Evanjelický cirkevný zbor má od konca septembra novú zborovú farárku. Doterajšieho námestného farára Jaroslava Otepku, ktorý vo Važci slúžil 10 rokov, nahradila Jana Velebírová-Hudáková. Farárka doteraz pôsobila ako námestná farárka vo farnosti Leštiny na Orave. Vo Važci na základe volieb biskup východného dištriktu ev.a.v. cirkvi Peter Míhoč menoval Janu Velebírovú-Hudákovú do funkcie zborovej farárky.

„Brat farár Oteпка v novembri 2019 nechcel ísť do volieb na ďalšie 10-ročné obdobie a stal sa z neho námestný farár pre cirkevný zbor Važec. Presbyterstvo rozhodlo, že zbor potrebuje zborového farára. Výber nového farára rozhodlo presbyterstvo urobiť spôsobom pozvania jedného kandidáta. Na základe oslovenia viacerých doporučených farárov presbyterstvo vybralo Mgr. Janu Velebírovú-Hudákovú. Farárka bola na zborovom volebnom konvente zvolená počtom hlasov 96 zo 105 prítomných na konvente, tajným hlasovaním. Na zvolenie je potrebná trojpäťtinová väčšina prítomných hlasujúcich,“ priblížil zástupca zborového dozorcú Daniel Šeďo.

Voľby sa uskutočnili 13. septembra a po uplynutí 15-dňovej lehoty bola zvolená kandidátka 28. septembra biskupom menovaná do funkcie zborovej farárky vo Važci.

Predstavenie novej farárky vám prinesieme v budúcom vydaní obecných novín.

(mm)

Boh je pri každom úprimne veriacom srdci a na každom mieste

Chcem sa vám ešte takto, aspoň krátko, prihovoriť, na rozlúčku, keďže som už dávnejšie na inom mieste pôsobenia.

Vo Važci som strávil pekných pár rokov svojho života. Bola to pre mňa veľká škola do života. Je to miesto - či cirkevne, alebo obecne - jedno z tých náročnejších. Ale za to je to miesto pre načerpanie veľa cenných životných skúseností.

Čas prežitý tu bol pre môj život, moje pôsobenie a moju službu cenná škola do života. Obľúbil som si najmä deti, žiakov na náboženstve, či konfirmandov; ale aj dospelých, či dôchodcov. Za ten "Bohom daný" čas som spoznal zhruba všetkých a všetko. Ľudí, na ktorých sa dá spoľahnúť; kde, čo a ako vybaviť, poriešiť, a aké zvyky zachovať. Môžem povedať, že som prenikol do všetkých oblastí a diania vo Važci (za tie roky sa to musí naučiť a spoznať každý).

Bolo tu ozaj široké pole pôsobenia. Koľko som stíhal (keďže som bol na to sám), som sa zapájal do diania.

Prežili sme spolu mnoho udalostí, akcií či príležitostí. Chcem spomenúť napr. pravidelné koncerty v kostole, či pred Vianocami alebo v inom období roka. Tiež sme absolvovali viacero celozborových autobusových zajazdov (Bratislava, Prešov, Pribylina, Partizánska Lupča, a iné).

Mojimi rukami prešlo vyše 100 konfirmandov, ktorí mi robili veľkú radosť. Rozlúčili sme sa cirkevným spôsobom s okolo 300 v Pánu zosnulými bratmi a sestrami. Zhruba 30 párov som oddal v Božom chráme, na ich spoločnej ceste životom. To boli jedny z tých najkrajších a najpožehnanějších udalostí v živote cirkvi. Úprimne som sa zo všetkých a spolu

s nimi tešil. Niekoľko z týchto sobášov bolo aj medzinárodných. Nejedným zo sobášených som aj krstil dietky, a požehnával ich na ceste životom. Vždy som sa snažil tieto krstené detičky aj vziať na ruky, popestovať si ich, či sa s nimi pofotiť. Tieto milé spomienky a krásne fotky mám uložené na pamiatku. Nech ich všetkých Pán žehná a vedie životom!

No, nastal čas pobrať sa. Zmeniť zase svoje pôsobisko. Taký je údol „Božích kňazov“ - že sa nemajú viazať na dajaké miesto. Ale treba ísť vždy tam, kde to Boh a cirkev vyžaduje a potrebuje. Takto sú „Boží poslovia“ vychovávaní samotným Hospodinom, nebyť viazaní a závislí od pozemských radostí a istôt. A takto je to dobre.

Ako nás to aj krásne učí Božie slovo: „Nebo a zem sa pomínú. Ale Božie slová sa nikdy nepomínú.“

Chcem sa poďakovať za všetko, čo bolo, a čo sme spoločne prežili, za to, čo bolo dobré, i za to nepríjemnejšie. Všetko toto spolu malo a má svoje miesto. Ako to zhŕňa Božia studnica života Biblia: "Milujúcim Boha, všetky veci spoločne, slúžia na dobro a spásu!"

A takto to, prosím vás, chápajte aj vy. Všetky veci, spoločne, niekam vedú. A majú viesť.

Toto vám chcem aj zanechať, ako svoje požehnanie: Nech Boh pokoja vás naplní každou múdrosťou, známosťou - a rozhojní pri vás svoju milosť! Amen.

PS.: Mal som vás úprimne rád. Bdejte. A zostaňte v Pánovi.

Jaroslav Otepkav. a. v. farár

QUO VADIS VAŽEC? Kam kráčaš VAŽEC?

Do zabudnutia, deti moje...

Bol som hrdý, malebný, spevavý a vraveli o mne, že som rázovitý. Mal som široko-d'aleko najkrajší a veľký chotár od Čierneho Váhu po samý Kriváň.

Stál na mojej hranici, strážil ma - ako strom života v rajskej záhrade. Odtedy mi ho zobrali, prestal ma strážiť, podkrivánske stráne už neožívajú spevom, na holiach nepočuť hlboký zvuk zvoncov pasúceho sa dobytká, ani v dolinách spiežovce ovčieho stáda. Osireli kedysi farebné, voňavé lúky.

Naopak, očakávané velebné ticho narušajú motory množstva áut, ktorými by sa turisti najradšej vyviezli na vrcholy Tatier. Po nich zostávajú široké, vyšliapané chodníky a... odpadky. Vychoval som mnoho detí a synovia sa rozbehli do sveta. Mám radosť z tých, čo mi svojou múdrosťou a šikovnosťou robia dobré meno. Som na nich hrdý a oni sa tiež s hrdosťou ku mne hlásia. Iní ma zradili a zapredali za korunu, či 30 strieborných. Ubúda zo mňa, zmenšujem sa a je mi clivo. Boli i takí, čo verne pri mne vytrvali a veľa robili, aby som žil. Básnil i spieval o mne Ján Ilavský-Podkrivánsky, no nemá ani tú sľúbenú tabuľku na dome, v ktorom žil.

Spisovateľ a učiteľ Štefan Rysul'a s láskou a oddane pripravoval deti, učiac ich žiť múdro, zodpovedne a čestne. Škoda, že škola nenesie jeho meno, veď by mali deti motiváciu dozvedieť sa o ňom viac.

Adoptoval som si syna - Jana Hálu. Mali sme sa radi a cez svoje obrazy - maľby ma poznal celý svet. Zanechal mi z nich niekoľko,

no ulakomil sa a ukradol ich neznámy zlodej. Zostala ešte drevenica, kde spočiatku býval, no aj tá je už skoro prázdna. Po mojom synovi mi ostal len smútok, bolesť a hnev.

Prežil som biedu, krízu, vojny, požiar i povodeň. Vždy som sa postavil na nohy, odolával zlu, pomohol, nasýtil i prichýlil každého núdzneho. Už som starý, je zo mňa sotva polovica a nemá sa ma kto zastáť. Cudzina ma oberá i o to, čo mi ešte ostalo - domy, pôdu, kroje...

Už ani ten Omilienec - strieborná retiazka nechodí hore Važcom. Hyniem pomaly. Raz príde doba, keď sa načisto pominiem a zostanú len kamene na važeckom cimiteri, kým ich nezničí čas. Potom ma var' aj prekrstia. Ten, kto má otvorené srdce, oči i myseľ vie, o kom a o čom vravím. Ty, potomstvo moje, tiež raz budeš mať šedivú hlavu, len či bude aj múdra? Potom premýšľaj, či si všetko a dobre vykonal pre mňa - starý Važec... lenže už bude neskoro...

*„Budem ťa rodný kraj, budem ťa milovať,
v svojej rodnej piesni stále oslavovať.
Budem ťa rodný kraj ľúbiť celou silou,
bol si mi kolískou, buď mi i mohylou...“*

Anna Tóthová-Bartková

Aj vy môžete prispieť do Važeckých novín.

Radi privítame vaše tipy a námety.

0904 653 071

vazeckenoviny@gmail.com

alebo využite schránku na obecnom úrade.

Odpad náš každodenný...

Články o odpadoch, separovaní, či čiernych skládkach sa objavujú v obecných novinách veľmi často. Napriek tomu sa v tejto problematike stále objavujú problémy. Sú občania, ktorí stále dostatočne netriedia odpad (tým previnilcom, ktorí rovno vyvezú „bordel“ do prírody, za dedinu, sa teraz venovať nebudeme).

Možno len potrebujeme ešte trošku viac informácií. Takže, opakujeme:

TRIEDENIE DOKÁŽE ZNÍŽIŤ POPLATKY ZA ODPAD!

Poplatok za komunálny odpad (KO) platíme všetci a jeho výšku určujú mestá a obce podľa nákladov, ktoré im vznikli na zabezpečenie zberu odpadu a jeho uloženie na skládke. Výška poplatku za uloženie odpadu na skládke je určená zákonom. Prečo však zbytočne platiť za odpad, za ktorý platiť nemusíme? Viete, že triedený zber majú všetci obyvatelia Slovenska zadarmo?

Priemerný Slovák v roku 2019 vyprodukoval 435 kg odpadu, čo je takmer raz toľko ako v roku 2002 a celková hmotnosť odpadu na obyvateľa stále rastie. Nikto z nás nechce, aby bola naša planéta jedno veľké smetisko. Každý by mal preto začať od seba. S triedením začíname v našich domácnostiach, práve tam sa rozhoduje o tom, či odpad, ktorý vyprodukuje, hodíme do KO a skončí na skládke alebo triedime, a takýto odpad sa následne recykluje, teda opäť vráti do obehu.

Slovensko vo svojom strategickom dokumente prijalo cieľ dosiahnuť do roku 2020 úroveň triedenia KO až na 60 %. Podiel skládkovaného odpadu bol pritom vlni 50,6 %.

Systém odpadového hospodárstva v mestách a obciach na Slovensku je nastavený tak, aby sme boli motivovaní k separácii. Aj keď nie formou adresnej zľavy na poplatku za odpad pre tých, ktorí separujú, ale zatiaľ formou kolektívnej zodpovednosti. Minulý rok vstúpil na Slovensku do platnosti nový zákon, ktorý nastavil pravidlá tak, že výška poplatku za uloženie tony odpadu na skládke sa pre mestá a obce mení podľa toho, koľko odpadu vyprodukujú. Čím menej KO vyprodukujú, tým menej zaplatia za každú uloženú tonu na skládku a naopak. Preto je pre nás dôležitým

• V komunálnom odpade pracovníci nachádzajú rôzne veci, ktoré tam nepatria.

ukazovateľom miera vytriedenosti KO, od ktorej sa odvíja cena za uloženie odpadu na skládke.

Všetok triedený zber je pre obyvateľov miest a obcí zadarmo. Výrobcovia obalov a neobalových výrobkov, ktorí uvádzajú na trh svoje produkty, sú zodpovední za to, kde končí ich odpad a práve oni hradia aj všetky náklady spojené s triedeným zberom. Robia tak prostredníctvom organizácií zodpovednosti výrobcov (OZV) ako napríklad EVNI-PAK, NATUR-PACK alebo iné, ktoré majú na to autorizáciu.

Vývoz odpadu z našej obce zabezpečuje spoločnosť Brantner Poprad. Aj táto spoločnosť sa snaží motivovať a vzdelávať ľudí. Fanúšikovia sociálnych sietí nájdu tipy a rady aj na ich sociálnej sieti (FB – Brantner Poprad).

ČO UŽITOČNÉ A PRAKTICKÉ BY STE EŠTE MALI VEDIET?

Je dôležité striktno dodržiavať farbu vriec na separovaný zber. Pri každom vývoze dostanete do domácností prázdne vrecia na výmenu. Ak však náhodou budete potrebovať vrecia navyše, stačí si ich ísť zobrať na obecný úrad.

Spoločnosť Brantner pri vývoze komunálneho odpadu využíva vozidlo usposobené na smetné nádoby. Preto prosíme, využívajte nádoby na komunálny odpad, nie vrecia navyše. Ak máte pravidelne problém s veľkým množstvom odpadu, zabezpečte si viacero nádob. Upozorňujeme, že pri vývoze tuhého komunálneho odpadu bude okrem nádoby vysypané maximálne jedno priložené vrece.

Ziadame občanov, aby zodpovednejšie triedili komunálny odpad. Nehádzte do „komunálu“ zložky odpadu, ktoré sa majú separovať – plasty, sklo, kovy.

Zároveň dôrazne upozorňujeme občanov, aby do nádob nevhádzali drobný stavebný odpad a zeminu. Smetná nádoba, v ktorej sa budú nachádzať zložky separovateľného odpadu (plasty, sklo, drobný stavebný odpad, stavebný polystyrén), nebude vysypaná!

Pri vývoze komunálneho odpadu pracovníci spoločnosti Brantner dokumentujú prípady, keď odpad nie je v poriadku a nie je vyvezený. Fotodokumentáciu s popisom problému zasielajú obci. Jedná sa o desiatky prípadov pri každom vývoze.

STLAČ ODPAD, UŠETRÍŠ VIAC AKO SI MYSLÍŠ

Môže sa zdať, že zberná nádoba je dostatočne veľká na to, aby pojala PET fľašu, kartón či plechovku aj bez toho aby ju musel človek stláčať. Väčšina z nich má síce malú hmotnosť, ale veľký objem. Nestlačené PET fľaše v zberných nádobách zbytočne zaberajú veľa miesta a v konečnom dôsledku zberová spoločnosť odváža vzduch. Rovnako to platí aj pre kartón či plechovky (ale aj napríklad obaly od šampónov, pracích prostriedkov a podobne). Preto je veľmi dôležité obal jednoducho stlačiť (zošliapnuť).

Takýmto postupom sa do kontajnerov vojde približne 4-krát viac zmenšených odpadov. Napríklad do nádoby o objeme 1 100 l sa zmestí približne 733 stlačených 1,5 litrových PET fliaš. Ak by sme ich do nádoby hádzali nestlačené, zmestilo by sa ich tam len približne 200. Zmenšenie obalov pomáha aj pri ich jednoduchšej manipulácii a následnej recyklácii.

Z obecného rokovania

Na programe rokovania obecného zastupiteľstva v lete bolo niekoľko zmien rozpočtu obce a obecného podniku, ktoré poslanci schválili bez pripomienok. Súhlasili tiež s návrhom knihovníčky o vyradenie 211 kníh z miestnej knižnice z dôvodu obsahovej zastaranosti, opotrebovania a duplicity. Vyradenie kníh bolo odporúčané na základe revízie knižného fondu, ktorá sa uskutočnila koncom júna za účasti metodičky z Liptovskej knižnice.

Poslanci schválili aj zníženie nájomného za nebytové priestory kaviarne Irisis o 50 % do 31. 12. 2020 z dôvodu zatvorenia prevádzky nariadenej v súvislosti s preventívnymi epidemiologickými opatreniami.

Na obecnom rokovaní začiatkom septembra poslanci schválili opäť niekoľko zmien obecného rozpočtu, prerokovali problematiku budúcnosti Domu Jana Hálu (*viac na str. 4*) a riešili aj personálne zmeny v obecnej komisii. Keďže doterajší podpredseda komisie pre úsek verejného poriadku a dopravy Miroslav Ivan bol odvelený na zahraničnú misiu, vo funkcii ho nahradí poslanec Rastislav Ilavský. Zobrali na vedomie aj výzvu na predloženie ponuky na možný zmluvný predaj cestovných dokladov na zastáv-

ke vo Važci od Železničnej spoločnosti Slovensko.

Na ďalšom zasadnutí koncom septembra sa zástupcovia obce zaoberali viacerými žiadosťami občanov o odkúpenie pozemkov. V tejto súvislosti prijali aj dodatok k zásadám hospodárenia a nakladania s majetkom obce, podľa ktorého sa pozemky vo vlastníctve obce budú predávať v prípade hodnom osobitného zreteľa v závislosti od rozlohy. Pri pozemku väčšom ako 80 m² bude východiskom pri tvorbe ceny vypracovaný znalecký posudok pre danú lokalitu na náklady žiadateľa, avšak minimálna cena takéhoto pozemku bude 14 eur/m².

Poslanci opäť prerokovali a schválili zmeny rozpočtu obce, ako aj monitorovacie správy o plnení rozpočtu obce a obecného podniku. Zobrali na vedomie aj správu audítora ku konsolidovanej účtovnej závierke obce Važec za rok 2019 bez pripomienok.

Ďalej schválili nové VZN o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce a o určení miesta a času zápisu na plnenie povinnej školskej dochádzky. Odsúhlasili spracovaný text kroniky obce za rok 2019 v počte 95 strán formátu A4, ktorú predložila kronikárka obce.

Súhlasné stanovisko prijali poslanci aj k žiadosti Regiónu Liptov na vypožičanie pozemku o výmere 6 m² za účelom umiestnenia dreveného cyklomobiliáru (drevená informačná tabuľa a lavička) na tri roky.

Značnú časť rokovania zabrala poslancom petícia obyvateľov za zachovanie súčasného stavu na Širokej ulici. V obci sa totiž na túto tému šírili aj rôzne dezinformácie. Podľa zástupcu starostu Petra Jacka obec hľadá možné spôsoby, ako zabrániť odchodu mladých ľudí z dediny, napríklad formou poskytnutia priestoru na individuálnu bytovú výstavbu. Na zváženie vhodných lokalít preto dali vypracovať štúdiu. Do úvahy prichádzali dve alternatívy – pozemok na ulici M. R. Štefánika, kde sa nachádza stará materská škola alebo plocha uprostred Širokej ulice. Účelom informatívnej nezáväznej štúdie je zistiť, či na daných plochách je možnosť výstavby a ak áno, aj ďalšie podrobnosti (napr. počet stavebných pozemkov).

Zástupcovia petičného výboru Ján Kšenzakovič, Svätopluk Bača, Lubomír Šedo a Ján Božoň poukázali na viacero rizík. Lokalita je podľa nich záplavová, stojí „na vode“ a aj pri veľkých dažďoch dochádza k zatopeniu ulice, a tento stav potvrdili aj kontrolné vrty z minulosti. Za ďalšie argumenty proti výstavbe uviedli zúženie cesty, vznik jednosmernej ulice, znehodnotenie majetku, narušenie súkromia a kvality bývania. Iničiátori petície vyčítali vedeniu obce, že sa neuskutočnil prieskum medzi samotnými obyvateľmi Širokej ulice ešte pred vypracovaním štúdie a za vhodnejšie lokality na individuálnu výstavbu označili Pastierske a ulicu M. R. Štefánika.

K petícii sa vyjadril aj hlavný kontrolór obce Ľudovít Budzák, ktorý zdôraznil, že obec neurobila nič nezákonné. „Poslanci aj komisie pracujú nezávisle, iniciatívne a pripravujú materiály do obecného zastupiteľstva. Obec má dokumenty ako Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, územný plán a ďalšie, s ktorými narába. Štatutár obce a hlavný kontrolór sú viazaní predpismi a zákonmi, ale obecné zastupiteľstvo zvažuje aj tzv. morálne hľadisko, pretože poslanci rozhodujú o rôznych veciach s väzbami na sociálnu oblasť, vzdelávanie, šport, zdravie a podobne. Prihliadajú na to, čo považujú za prospešné, čo chcú docieľiť vo svojej obci a nemusí byť napríklad ekonomický efekt vždy na prvom mieste. Občania môžu veci samozrejme pripomienkovať.“ **(red)**

Odpad náš každodenný...

ČO KAM PATRÍ?

Papier (modrá) – noviny, časopisy, reklamné letáky, stlačené krabice, kartóny, papierové obaly, kancelársky papier, knihy, zošity. Z časopisov a kancelárskych papierov odstránime kovové spony.

Nepatrí – *masťný papier, celofán, fólia, obaly od kávy, obaly na vajička, použité plienky, použité papierové utierky, vreckovky, papierové tácky znečistené horčicou alebo kečupom, väzby kníh, rolky od WC papiera a kuchynských utierok, kartónový obal na vajička (už nie je možné ich recyklovať, patrí do komunálneho odpadu, prípadne na kompostovanie).*

Sklo (zelená) – nevratné obaly zo skla z alkoholických alebo nealkoholických nápojov, poháre, obaly zo zaváranín, kozmetiky, sklenené nádoby, sklenené črepy, rozbité tabuľové sklo (väčšie množstvo patrí na zberný dvor).

Nepatrí – žiarovky, žiarivky, keramika,

zrkadlá, tabuľové sklo s drôteným výpletom, naplnené zaváraninové fľaše, autosklo, TV obrazovky.

Plasty, kovy, nápojové kartóny (žltá) – neznečistené stlačené (zošliapnuté) PET fľaše z nápojov, obaly z pracích a čistiacich prostriedkov alebo kozmetiky, kelímky od jogurtov (aj s hliníkovými viečkami), masla, kovové obaly, nápojové plechovky, konzervy, kovové výrobky a súčiastky, alobal, vypláchnuté stlačené (zošliapnuté) obaly z džúsov, mlieka, smotany, čisté číre fólie, farebné plastové tašky, sáčky, streč fólie (obalové fólie), polystyrén (nie stavebný – napr. termo obal na jedlo, výplň spotrebičov, veľké kusy patria do zberného dvora!)

Nepatrí – *celofán, znečistené fólie, obaly od nebezpečných látok, obaly od chemikálií, hrubo znečistené plasty (farbami, zeminou), podlahové krytiny, guma, molitan, stavebný polystyrén (na zateplovanie), kabelky, obuv, káble, pneumatiky (môžete odovzdať v ktoromkoľvek pneuservise alebo predajni pneumatík), káble...*

KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY

NOVÝ ŠKOLSKÝ ROK S NIEKOLKÝMI NOVINKAMI

Nový školský rok sa stále nesie v znamení obmedzení, ktoré priniesli protiepidemiologické opatrenia. Napriek tomu začal v obvyklom termíne, do tried prišli žiaci, učitelia sa popasovali s novými nariadeniami a školský život ide ďalej.

K začiatku septembra evidovali v našej základnej škole spolu 199 žiakov, z toho 16 prvákov a 15 žiakov nultého ročníka. V materskej škole otvorili tri triedy, v ktorých je spolu 55 detí (1. tr. 13, 2. tr. 20, 3. tr. 22 detí), o ktoré sa stará päť učiteliek a jedna asistentka. Vyučovanie v škole i škôlke je poznačené prísnejšími opatreniami – rúška, dezinfekcie, skrátaná prevádzková doba a podobne.

V učiteľskom kolektíve základnej školy v tomto školskom roku privítali nové posily. Pribudli traja noví učitelia – Miroslava Gonšorová (ANJ), Ivana Orosová (SJL, OBN), Ján Raček (informatika, geografia). Pribudla špeciálna pedagogička Lúbia Plachtinská, vychovávateľka v školskom klube Monika Mičková a asistentky Renáta Oklamčáková, Zuzana Garajová, Dominika Rusinková a Mariana Jakubčová.

„Počas letných prázdnin sa nám podarilo pokryť celú školu wi-fi sieťou, aby sme už v tomto školskom roku mohli používať elektronickú žiacku knižku. V priestoroch školy sme si zriadili školskú knižnicu, zapojili sme sa aj do projektu Letnej školy. Ďalej sme vypracovali Etický kódex školy, zaviedli pravidelné konzultačné hodiny a vytvorili sme pracovné maily učiteľov, ktoré sú zverejnené na stránke školy,“ priblížila novinky riaditeľka Janette Šandorová.

V škole investovali aj do údržby. Vymenili nevyhovujúci kotol na vykurovanie (investícia 670 eur) a postupne počas leta a v septembri vymenili okná vo všetkých učebniach na prvom poschodí. Celková investícia do rekonštrukcie okien bola vo výške 13 200 eur, pričom väčšina financií šla z rozpočtu školy a 1 800 eur prispela obec. „Na základe žiadosti o odpustenie odvodov do sociálnej poisťovne za obdobie počas uzatvorenia školy v jarných mesiacoch nám bola vrátená čiastka 10 929,66 eur, ktorá mala ísť naspäť do rozpočtu do balíka miezd a odvodov. Rozhodli sme sa však, že tieto prostriedky použijeme na výmenu okien,“ dodala riaditeľka.

TANEČNÉ SÚSTREDENIE

Do našej školy v dňoch 17. – 21. augusta zavítal folklórny súbor Karpaty z Bratislavy. Jeho umeleckým vedúcim a choreografom je Miroslav Kapsný a vedúca speváckej zložky Norika Vančíková-Kapsná. Okrem poctivých niekoľkohodinových tréningov mali pripravené rôzne tanečné videá a vystúpenia pre žiakov a boli pozvaní aj rodičia. Spolupráca so súrodencami Kapsnými je dlhoročná. Každoročne sa FS Važec zúčastňuje na podujatí Važecké Vianoce, ktorú organizuje FS Karpaty v bratislavskom Ružinove. Preto sa umelci rozhodli prísť aj do rodného Važca a ukázať najmä mladšej generácii krásu folklóru. Vo svojom repertoári majú rôzne choreografie, no predovšetkým z Važca, ktorý má stále miesto v ich srdci, napriek tomu, že tu roky nežijú. Veríme, že semienko spolupráce, ktoré naša škola s nimi zasiala, sa bude rozvíjať.

LETNÁ ŠKOLA (17. – 21. 8.)

Naša škola otvorila svoje brány pre 18 žiakov aj cez prázdniny počas Letnej školy, organizovanej na podporu

vzdelávania žiakov. Šiesti vyučujúci sa venovali deťom, ktoré v čase uzavretia škôl nemali dostatočné možnosti pre dištančné vzdelávanie formou internetovej výučby. V škole si preopakovali nielen viaceré vyučovacie predmety, ale získavali aj ďalšie vedomosti hravou a zábavnou formou.

PROTIEPIDEMIOLOGICKÉ OPATRENIA

Oznamujeme rodičom žiakov, že na základe opatrení a pokynov z MŠVVaŠ SR zodpovedajú:

- za dodržiavanie hygienicko-epidemiologických opatrení pri príchode žiaka do základnej školy a pri odchode žiaka zo základnej školy, resp. školského klubu detí (nosenie rúšok, dodržiavanie odstupov, dezinfekcia rúk v zmysle aktuálnych opatrení ÚVZ SR)

- zabezpečia pre svoje dieťa každý deň minimálne dve rúška (náhradné, musí mať pri sebe v prípade potreby) a papierové jednorazové vreckovky

- za dodržiavanie pokynov riaditeľa školy, ktoré upravujú podmienky prevádzky konkrétnej základnej školy a školského klubu detí na školský rok 2020/2021

Ďalej sú zákonní zástupcovia žiakov povinní:

- Predložiť po každom prerušení dochádzky žiaka do základnej školy v trvaní viac ako tri po sebe nasledujúce dni (vrátane víkendov a sviatkov) písomné vyhlásenie zákonného zástupcu o bezinfekčnosti (k dispozícii na stránke školy, alebo na vrátnici).

- Pri prerušení viac ako päť pracovných dní (víkendy a sviatky sa nezapočítavajú) z dôvodu akéhokoľvek ochorenia predkladá potvrdenie o chorobe vydané všeobecným lekárom pre deti a dorast. Počet vydaných Vyhlásení o bezinfekčnosti a Potvrdení o chorobe nie je limitovaný.

- V prípade, že u dieťaťa je podozrenie alebo potvrdené ochorenie na COVID-19, bezodkladne o tejto situácii informuje príslušného vyučujúceho a riaditeľa školy.

- Povinnosťou zákonného zástupcu je aj bezodkladné nahlásenie karantény, ak bola dieťaťu nariadená lekárom všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast alebo miestne príslušným regionálnym hygienikom. Za týchto podmienok je dieťa zo školy vylúčené. Ranné príchody žiakov:

- od 7.30 do 7.45 – 1. stupeň
- od 7.45 do 8.00 – 2. stupeň
- od 8.00 do 8.15 – 0. ročník a špeciálne triedy

Sympóziu oživilo spustnutú galériu

Uprostred augusta sa v priestoroch Domu Jana Hálu uskutočnilo dvanásťdňové sympóziu s názvom DOM. Spoločenstvo slovenských i českých umelcov pod záštitou Zuzany Janečkovej pripravilo moderné kultúrne podujatie zamerané na rozličné interpretácie a významy domu, pričom sympóziu malo skúmať a revitalizovať Dom Jana Hálu, maliara, ktorý sa narodil v Čechách, ale veľkú časť svojho života strávil vo Važci. „Jan Hála bol dvojdomým autorom – českým aj slovenským maliarom, grafikom, ilustrátorom, spisovateľom. Važec zosobňuje v Hálovom živote prioritu, stabilnú hodnotu a silnú tvorivú inšpiráciu. Jeho volanie je také silné, že umelec nakoniec odchádza do Važca natrvalo žiť a tvoriť, nachádza tu nový domov, buduje dom, ateliér, vzťahy s miestnymi obyvateľmi. Sympóziu nadväzuje na tieto hodnoty a pokračuje v prepájaní slovenskej a českej umeleckej scény,“ načrtla Z. Janečková.

Dom Jana Hálu je od roku 1984 vysunutou expozíciou Liptovskej galérie P. M. Bohúňa v L. Mikuláši. Ide o priestor, kde Hála prežil 36 rokov a kde bola do roku 2005 galéria a stála expozícia jeho tvorby. Od krádeže v roku 2005 je dom otvorený len sezónne. Keďže v roku 2020 zároveň uplynulo 115 rokov od narodenia Jana Hálu, sympóziu malo byť aj akousi oslavou a možno aj naštartovaním novej éry. „Počas sympózia sme sa pokúsili domu urobiť radosť – zaspievať mu, počúvať, čo hovorí, čítať, čo sa o ňom napísalo, urobiť v ňom oslavu narodenín a len tak v ňom byť. A uvažovať, aká bude ďalšia etapa života tohto domu. Cieľom sympózia bola starostlivosť o tento dom a jeho okolie a zlepšenie karmy po jeho vykradnutí,“ dodala Z. Janečková.

Počas sympózia sa konali workshopy s Erikou Miklošovou, Tomášom Moravanským, Katarínou Cakovou, Julianou Hoshlovou, výstavy Michala Žilinského, pohybové dielne a predstavenia, bábkové predstavenia s princípmi tieňového divadla, či tvorivé dielne zamerané na reprodukcie obrazov Jana Hálu. Výsledkom maľovania hosťujúcich umelcov, ale aj obyvateľov obce, ktorí boli pozvaní stať sa súčasťou sympózia, bola výstava „Dom Jana Hálu v Dome Jana Hálu“. Okrem toho sa v dome spievali aj važecké piesne pod vedením Margity Hybenovej, ktorá zabezpečila aj komentované prehliadky pre hostí. Súčasťou podujatia bola aj oslava výročia narodenia spisovateľa, publicistu, pedagóga a ilustrátora Štefana Rysuľu, ktorú zorganizoval Miestny odbor Matice slovenskej. Počas oslavy bola uvedená do života aj publikácia o Štefanovi Rysuľovi z pera Anny T. R. Bartkovej.

• Maľovanie obrazov počas sympózia si prišlo vyskúšať aj pár občanov obce.

• Nové vydanie knihy o Štefanovi Rysuľovi uviedli do života počas sympózia. Zakúpiť si ju môžete v kaviarni Irisis.

Autori sympózia veria, že nebolo len jednorazovou akciou, ale pilotným projektom k dlhodobému zámeru, ktorým by mohlo byť v blízkej budúcnosti medziodborové rezidenčné centrum. „Projekt má ambíciu pokračovať v tradícii klasických sympózií s aktuálnymi obsahmi a témami s víziou vytvorenia priestoru otvoreného nielen pre vizuálnych umelcov, ale aj spisovateľov, tanečníkov, antropológov, etnografov a ľudí, ktorým záleží na danej lokalite a majú záujem o jej skúmanie. V roku 2021 by sme radi pokračovali v ďalšom ročníku sympózia a zároveň posunuli víziu rezidenčného centra do reálnejších obrysov,“ zhrnula Z. Janečková.

Správcom objektov je aj v súčasnosti mikulášska galéria P. M. Bohúňa, ktorá by mala zabezpečovať fungovanie a kultúrne využívanie priestorov galérie i drevenice J. Hálu. Jej riaditeľ Richard Gregor pripustil, že doterajšie fungovanie nebolo vyhovujúce a podporil aj myšlienku oživenia: „Uvedomil som si, že ten systém, ktorý bol v galérii doteraz, nevyhovuje 21. storočiu, ale nie sme schopní urobiť stálu expozíciu. Nemáme financie na to, aby sme platili stáleho zamestnanca, ale zároveň nechceme len tak zavesiť obrazy na steny, ale radšej vytvoriť niečo kreatívnejšie, interaktívnejšie. Myšlienka rezidenčného centra je zaujímavá, podobné projekty už na Slovensku sú a fungujú veľmi dobre. Máme podporu aj od pána starostu, takže rátame s tým, že od budúceho júna to spustíme aj vo Važci.“ (mm)

• Z výstavy: Návštevníci spomínali aj na ukradnuté diela J. Hálu.

Futbalisti mali úspešnú jeseň

Jesenné futbalové súťaže odštartovali naši futbalisti podľa plánu 2. augusta domácim zápasom s Dúbravou, ktorý vyhrali 3:0 (góly Marián Mátray 2, Andrej Chromčo). Pre zaujímavosť, odštartovali tým aj minisériu svojich trojgólových zápasov. Druhým trojgólovým víťazstvom bolo 8. augusta skóre 0:3 nad L. Kokavou (Tomáš Žilka, Alexander Mátray, Jozef Tropp). Tri góly uštedrili súperom z Liptovského Jána aj 16. augusta, avšak to na víťazstvo nestačilo, zápas prehrali 3:5 (J. Tropp 3). S Liptovskou Lúžnou naši 23. augusta prehrali pomerom 4:3 (Matúš Ilavský, Lubomír Gallovič, J. Tropp). Posledná trojka bola víťazná nad Palúdzkou (30. 8.) so skóre 3:1 (T. Žilka, L. Gallovič 2). Ďalšie víťazstvo si naši odniesli zo Smrečian 6. septembra, hoci len jednogólové 0:1 (L. Gallovič). V ďalšom kole

(13. 9.) porazili doma Liskovú vysoko 7:3 (Erik Alexy 2, Andrej Chromčo, Samuel Ilavský, J. Tropp 3). Súperov z Dúbravy na domácom trávniku privítali 27. septembra a uhrali remízu 2:2 (M. Mátray, Dominik Klein). Začiatkom októbra (4. 10.) porazili Hubovú 1:2 (E. Alexy, Matej Renko) a o týždeň na to (11. 10.) L. Tepličku 4:2 (J. Tropp, M. Mátray, A. Chromčo, D. Klein). Kvôli protiepidemiologickým opatreniam boli posledné dva zápasy jesennej časti zrušené (18. 10. a 25. 10.). Naši futbalisti sa v konečnom poradí umiestnili na 3. mieste v tabuľke (z 13 mužstiev), z desiatich odohraných zápasov vyhrali sedem, prehrali dva a jeden remizovali (skóre 31:18).

Mladí futbalisti odohrali jesennú časť zápasov v družstve Štrby v Podtatranskej futbalovej lige v kategórii U-15.

Výsledky: 1. 8. Hôrka – Štrba 2:3

(góly Tomáš Hudáček, Tobias Klein, Matúš Michal Zubaj), 8. 8. Štrba – Vrbov 5:1 (Ivan Rysuľa, T. Klein 2, Dávid Kašša 2), 14. 8. Veľká Lomnica – Štrba 10:4 (T. Hudáček 2, T. Klein, D. Kašša), 22. 8. Štrba – Vikartovce 0:5, 29. 8. Slovenská Ves – Štrba 15:1 (T. Klein), 5. 9. Štrba – Spišská Stará Ves 1:7 (M. M. Zubaj), 11. 9. Toporec – Štrba 5:2 (T. Klein 2), 19. 9. Štrba – Granč Petrovce 18:0 (Andrej Ján Cavalier, Sebastián Kozubjak, T. Klein 4, Marek Porada, M. M. Zubaj 4, I. Rysuľa, D. Kašša, T. Hudáček 4, Dominik Petrenka), 25. 9. Liptovská Teplička – Štrba 6:0, 3. 10. Sp. Bystré – Štrba 7:0, 10. 10. Štrba – Šuňava 10:0 (S. Kozubjak, T. Klein 3, T. Hudáček 3, M. M. Zubaj 3).

Naši mladí futbalisti v drese Štrby skončili v jesennej časti sezóny na 9. mieste v tabuľke (zo 14). Z 11 zápasov 4 vyhrali a 7 prehrali (skóre 44:58).

Hasiči otvorili dvere zbrojnice verejnosti

Tohtoročný Deň otvorených dverí v hasičskej zbrojnici vo Važci (30. augusta) dopadol výborne. Deti sa mohli povozit' na hasičských autách alebo sa zúčastniť súťaží. Pripravený bol pestrý program i občerstvenie.

Pre deti boli pripravené rôzne disciplíny – hod granátom na vyznačené miesto, či striekanie z hadice na pripravený terč. V priestoroch zbrojnice mohli nájsť a zahrať si hasičské pexeso. Deťom sa páčila predovšetkým jazda v hasičských autách a striekanie z hadice.

Pripravená bola aj prehliadka zbrojnice a hostia si mohli

urobiť pamätnú fotografiu na hasičskej fotostene. Počas dňa otvorených dverí k nám zavítali aj nové záujemkyne o členstvo v DHZ Važec. Čestnými hosťami dňa otvorených dverí boli členovia dobrovoľného hasičského zboru z Liptovskej Tepličky. Hasiči, s ktorými máme spoločný chotár prišli domáciach hasičov podporiť a zapriať im, aby sa im aj naďalej darilo.

Napríklad tak, ako nedávno počas Hasičskej nedele v skanzene v Pribyline, kde si v súťaži o Richtársku palicu vybojovali krásne druhé miesto. (jm)

Úspechy našich športovcov

Aj keď koronakríza spôsobila zrušenie mnohých športových podujatí, zopár úspechov sa našim mladým športovcom podarilo „uchmatnúť“.

Ešte koncom júla naši bežci bojovali na Donovaloch pretek FA night run. V celoslovenskej konkurencii si počínali vo svojich kategóriách vynikajúco: Nina Jacková 1, Simona Jacková 1, Dávid Renko 2, Adam Plevák 4.

Darilo sa aj Sebastiánovi Ilavskému (16), ktorý absolvoval niekoľko biatlonových pretekov. Najúspešnejší bol začiatkom septembra vo Vyhniach na rýchlostných pretekoch Viessmannovho pohára v letnom biatlone, kde v kategórii dorastencov (17 – 19 r.) obsadil prvé miesto a na Majstrovstvách SR v letnom biatlone, kde v tej istej kategórii skončil druhý.

Veľký úspech si pripísal aj futbalista Mário Renko, kto-

rému sa podarilo dostať do tímu Slovana Bratislava. „Ponuku dostal už na jar, z viacerých klubov. Okrem Bratislavy aj zo Žiliny a Trnavy. Rozhodol sa pre Bratislavu. Hrá v kategórii U 16 mladší dorast, aj keď má len 15 rokov, ale trénuje už aj so starším dorastom U 19. Začalo sa mu dariť celkom dobre, v piatich prípravných zápasoch dal dohromady osem gólov, čím sa zapísal do mužstva a hneď po prípravných zápasoch bol zaradený do základnej zostavy,“ priblížil Máriov otec Ľudovít Renko.

Mário už ako 12-ročný (od siedmej triedy) začal hrať za MFK Ružomberok, kde dokončil športovú základnú školu. Počas svojho pôsobenia tam zaznamenal viacero úspechov s mužstvom, ale aj individuálne – v roku 2018 sa stal druhým najlepším strelcom na Slovensku a bol aj v reprezentačnom výbere stredoslovenského kraja. (mm)